

PRESENTACIÓ

D'una banda, el 2014, a Manacor s'ha celebrat el II Congrés de la Societat d'Onomàstica com la darrera fita a les Illes Balears d'un camí iniciat més de trenta anys enrere, amb el VII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, reunit a la Real (Palma) l'any 1982, seguit per altres dos col·loquis a Menorca: l'XI Col·loqui (Maó, 1986) i el XXVIII Col·loqui (Maó-Ciutadella, 2002); i el XXIV Col·loqui, que tingué lloc a Eivissa el 1998. La reunió de treball suposa també la continuïtat d'aquest nou format engegat en el I Congrés, celebrat a Barcelona el 2011, tot coincidint amb el XXIV Congrés Internacional de l'ICOS sobre Ciències Onomàstiques. D'altra banda, i paral·lelament, al mateix lloc i escenari ha confluït la XXVII Jornada de Toponímia i Antroponímia, que, sota l'auspici del Departament de Geografia i del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, juntament amb el Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears, ha reunit al llarg de les darreres dècades bona part de les aportacions de l'illa en el camp de la toponomàstica.

Potser pot semblar excepcional que un congrés d'àmbit nacional que es faci a Mallorca no tingui la seu a Palma, macrocefàlica i acaparadora urbs que comanda aquesta illa. Però aquest fet exòtic és fàcilment explicable sobre la base de la voluntat d'estendre'n geogràficament la difusió seguint una tradició relativament llarga de celebracions de reunions científiques d'abast local i comarcal a l'illa, de les quals tant les vint-i-set Jornades de Toponímia i Antroponímia ja realitzades com les abundants Jornades d'Estudis Locals en són una bona mostra.

L'altre fet que s'ha combinat per dur a terme el II Congrés a Mallorca és la temàtica de la reunió, protagonitzada per la toponímia. Entre les característiques dels mallorquins creiem que es pot assenyalar una fixació per la toponímia i l'onomàstica en general, tal com palesa la destacada presència i contribució dels illencs en aquest camp i, particularment, a la Societat d'Onomàstica mitjançant nombrosos articles publicats al *Butlletí Interior*. La producció toponímica de les Illes i sobre les Illes abasta un corpus bibliogràfic immens, que potser té la seva màxima expressió en les Jornades d'Antroponímia i Toponímia que ininterrompudament se celebren any rere any sense símptomes d'esgotament o manca de participació. Els estudiosos dels noms de lloc sovintegen al nostre redol, i s'hi inclouen des d'aquells per als quals els topònims són els mots d'especialitat de la seva ciència, com som els geògrafs, fins a aquells per als quals la paraula és l'objecte de les seves inquietuds, els filòlegs, o els investigadors que cerquen rere aquests noms els fets de l'esdevenir del nostre poble des de la història. Geògrafs, filòlegs i historiadors que provenen no tan sols del món acadèmic universitari, sinó també de la societat fruit de la inquietud humana per conèixer millor el món que ens envolta a través del propi territori, la cultura i la gent.

Amb tot, queda un tercer argument que explica el què, el com i el perquè d'aquesta reunió a Manacor, i en aquest cas és la remembrança d'una personalitat fora mida en el redreçament de la cultura catalana: Antoni Maria Alcover i Sureda, manacorí universal que amb la seva ingent obra, que va més enllà del seu diccionari o del recull de contarelles i rondalles, és referent per a qualsevol estudiós. Algunes de les seves virtuts han de ser mirall per al que estudiï l'onomàstica o la toponímia. Només cal pensar en la seva constància en la feina, virtut de la qual excel·lia el mossèn manacorí fins al punt que l'interès semblava obsessió, i que, dia a dia, el constant pas de la molla aigua de la feina arriba a menjar la pedra de la ignorància. La capacitat de treball: Alcover fou incansable, un home sense repòs. Els testimonis coetanis el recorden matiner i treballador fins a la nit fosca. L'estimació pel que es fa: en qualsevol de les múltiples dedicacions vitals hi va abocar tota la creativitat i iniciativa, fins i tot en aquelles que havia de dur a terme no tan vocacionalment sinó d'ofici. La multiplicitat de tècniques i fases de treball: tant va recollir dades de camp com va elaborar fitxes com va recercar entre els papers vells notes i cites, d'igual manera que el recercador de mots i llocs ha de manejar des de les fonts orals i escrites fins a les darreres tècniques cartogràfiques i de bases de dades. La curiositat: l'ànima de l'investigador s'alimenta de la necessitat de conèixer coses noves, un investigador ha de tenir l'ànima oberta a risc de perdre's en la dispersió de les múltiples dèries. I especialment no es pot deixar de tenir en compte un altre valor alcoverià: l'impuls i la participació en reunions científiques. El canonge de Santa Cirga va creure en els fòrums com a indrets on es cuina, se serveix i es comparteix l'àpat del coneixement. Fou l'ànima del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana i va presidir-lo, i en aquest cas el seu record ha presidit aquest II Congrés de la Societat d'Onomàstica i XXVII Jornada de Toponímia i Antroponímia.

Finalment, volem agrair als participants i a les institucions que hagin fet possible aquesta doble celebració, així com la publicació del present volum que en recull les aportacions, especialment a l'Ajuntament de Manacor i la Institució Alcover, a la Universitat de les Illes Balears, i als socis i membres de la Junta Directiva de la Societat d'Onomàstica.

Antoni Ordinas i Miquel Grimalt
Universitat de les Illes Balears